

EPAPU “Eduardo Pondal”

Departamento de Xeografía e Historia

Guía didáctica de Historia da Arte. 2º Bacharelato semipresencial

Curso 2024-2025

Horario titoría lectiva	Grupo mañá: martes 13:00 a 13:45 Grupos tarde: luns 19:45 a 20:30
Horario titoría de orientación	luns 17:30 a 18:15 venres 10:45 a 12:15
Profesor	Jorge Carlos Calle López
Correo	jorgecalle@edu.xunta.gal
Teléfono do centro	881 960 901 ext 60915

1. MATERIAIS E RECURSOS

- **Libro de texto:** atoparedes un no blogue <https://historiadaartejorge.blogspot.com/>
- **Aula Virtual:** onde aparecerán os materiais empregados na aula, as actividades recomendadas e outros temas considerados de interese.
- **Recursos web:** Neste blogue da EPAPU teredes acceso a diversos recursos e información: <https://historiadaartejorge.blogspot.com/>

2. INTRODUCCIÓN E CONTEXTUALIZACIÓN

Historia da Arte ten por obxecto de estudo a obra de arte como produto resultante da intelixencia, da creatividade e da actuación humanas, que se manifestaron de xeito diferente nas diversas sociedades e culturas ao longo do tempo.

O estudo da historia da arte débelle achegar ao alumnado os coñecementos necesarios para a análise, a interpretación e a valoración da arte a través da linguaxe das formas e do pensamento visual. A obra de arte, xunto con outras fontes de coñecemento histórico, constitúe un valioso testemuño para coñecer a mentalidade, a cultura e a evolución das sociedades. É, daquela, imprescindible estudala no seu contexto histórico, social e cultural, incidindo á vez no feito de que as obras artísticas poden perdurar a través do tempo con usos e funcións sociais diferentes en cada época. Tampouco hai que esquecer que na sociedade actual, altamente tecnificada, o ámbito das artes plásticas tradicionais se viu agrandado coa achega doutras manifestacións procedentes das novas tecnoloxías e dos medios de comunicación visual, de maneira que o universo da imaxe forma parte da nosa realidade cotiá. Proponse unha selección que permita unha aproximación xeral ao desenvolvemento da arte occidental, desde o nacemento do clasicismo na antigüidade grecorromana ata a arte contemporánea.

A complexidade dos factores que interveñen na creación da obra de arte e a especificidade de cada linguaxe artística esixen utilizar un método de análise que integre distintas perspectivas, entreas que poden sinalarse, polo menos, a formal, a sociolóxica e a iconolóxica. A perspectiva formal oríentase a ver, recoñecer e valorar a materialidade das formas artísticas como unha linguaxe específica, a descubrir os seus procesos e as técnicas de creación, a función ou as funcións para as que foron creadas, así como as concepcións estéticas que manifestan. A perspectiva sociolóxica aborda a relación entre os/as artistas e a os/as clientes, as persoas destinatarias da obra, as formas de patrocinio, a consideración social do/da artista, ou a demanda e o consumo de arte. Canto á perspectiva iconolóxica, parte da análise iconográfica para indagar no significado último que o/a autor/a da obra pretende transmitir.

3. CONTIDOS E TEMPORALIZACIÓN

Grupo mañá martes 13:00 a 13:45

1º TRIMESTRE			
BLOQUES DE CONTIDOS	DATAS	TEMAS	OBRAS
Bloque 2. A arte e as súas funcións ao longo da historia: da Antigüidade á Modernidade.	17 setembro	Grecia: arquitectura	Introdución e Partenón.
	24 setembro	Grecia: arquitectura e escultura	Nike Aptera, Erecteion. O Discóbolo de Mirón e o Doríforo de Policleto.
	1 outubro		Métopas da Centauromaquia do Partenón, Hermes con Dionisos de Praxíteles e o Apoxiomenos de Lisipo.
	8 outubro	Roma: arquitectura	O Panteón, o Coliseo, Arco de Triunfo de Tito, Acueduto de Segovia e Teatro de Mérida.
	15 outubro	Arte bizantina e arte prerrománica.	Santa Sofía de Constantinopla. Santa Comba de Bande (visigoda), Santa María do Naranco (asturiana) e San Miguel de Celanova (arte do século X)
	22 outubro	Arte románica.	Catedral de Santiago: arquitectura interior, porta de Platerías, Pórtico da Gloria.
	29 outubro	Arte gótica: arquitectura e escultura.	Catedral de Reims (fachada occidental), Catedral de León. Anunciación e Visitación de Reims.
	5 novembro	A pintura gótica.	Giotto: Capela dos Scrovegni (A fuxida a Exipto), Van Eyck: o matrimonio Arnolfini e Bosco: o Xardín das Delicias
	12 novembro	Tema 1. O Renacemento en Italia. Arquitectura.	Alberti, Brunelleschi, Bramante, Miguel Anxo, Vignola e Palladio
Do 18 ao 22 de novembro	PROBAS ESCRITAS DA 1ª AVALIACIÓN		

2º TRIMESTRE			
<p align="center">Bloque 2. A arte e as súas funcións ao longo da historia: da Antigüidade á Modernidade.</p>	26 novembro	Tema 2. O Renacemento en Italia. Pintura.	Leonardo, Rafael, Miguel Anxo e Tiziano
	3 decembro	Tema 3. O Renacemento en Italia. Escultura.	Ghiberti, donatello, Miguel Anxo e Cellini
	10 decembro	Tema 4. O Renacemento en España.	Autores e obras representativas.
	17 decembro	Tema 5. O Greco e San Lorenzo del Escorial.	O Greco e mosteiro de San Lorenzo del Escorial
	14 xaneiro	Tema 6. O Barroco en Europa. Arquitectura.	Maderno, Bernini, Borromini, Le Vau, Mansart e Le Nôtre.
	21 xaneiro	Tema 7. O Barroco en Europa. Pintura.	Caravaggio, Anibal Carracci, G.B. Gaulli, Artemisia Gentileschi, Rubens, Rembrandt.
	28 xaneiro	Tema 8. O Barroco en Europa. Escultura.	Bernini, Algardi
	4 febreiro	Tema 9. O Barroco en España. Arquitectura.	Gómez de Mora, José Churriguera, Pedro de Ribera, Fernando de Casas y Novoa.
11 febreiro	Tema 10. O Barroco en España. Pintura.	Ribera, Velázquez, Zurbarán e Murillo.	
Do 17 ao 21 de febreiro	PROBAS ESCRITAS DA 2ª AVALIACIÓN		
3º TRIMESTRE			
<p align="center">Bloque 2. A arte e as súas funcións ao longo da historia: da Antigüidade á Modernidade.</p>	25 febreiro	Tema 11. O Barroco en España. Escultura.	Gregorio Fernández, Alonso Cano, Pedro de Mena, Luisa Roldán.

Bloque 3. A arte e as súas funcións na contemporaneidade.	11 marzo	Goya, artista contemporáneo.	O quitasol, A familia de Carlos IV, O dous de maio, Os fusilamentos do tres de maio, Saturno devorando ao seu fillo.
	18 marzo	Impresionismo e Postimpresionismo.	Manet: O almuerzo campestre, Monet: Impresión, sol nacente, A serie da catedral de Rouen, Cezanne: Natureza morta con froiteiro, os xogadores de cartas, Van Gogh: a noite estrelada, Gauguin: Despois do sermón, O mercado, Seurat: A tarde de domingo na Grande Jatte. Camille Claudel: a idade madura.
	25 marzo	As vangardas: expresionismo, fauvismo, abstracción.	Munch: O grito. Kiechner: A rúa Matisse: A alegría de vivir Kandinsky: Primeira acuarela abstracta
	1 abril	Picasso	As señoritas de Avignon, O retrato de Ambroise Vilard, Naturaleza morta con cadeira de rexilla, O Guernica.
	8 abril	As vangardas: dadaísmo, surrealismo.	Duchamp: A fonte, L.H.O.O.Q Dalí: a persistencia da memoria. Frida Kahlo: a columna rota maruja Mallo: a verbena, Magritte: A chave dos campos. Miró: O carnaval de arlequín.
Bloque 4. Realidade, espazo e territorio na arte.	22 abril	As artes plásticas na segunda metade do século XX.	Pollok: Uno: número 31, Tapies: Pintura (1955, Museo Reina Sofía). André: Equivalente VIII, Kosuth: Unha e tres cadeiras, Warhol: Marilyn Monroe, Marina Abramovic: Art must be beautiful Artist must be beautiful, Cindy Sherman: Untitle film still, Louis Bourgeois: Mamá.
	29 abril	Arquitectura contemporánea.	Wright: A casa da fervenza, Museo Guggenheim de Nova York Mies van der Rohe: Pavillón alemán en Barcelona, Sagram Building en Novoa York. Le Corbusier: A casa Saboya

30 abril	Fin da actividade lectiva en 2º de Bacharelato
Do 5 ao 9 de maio	PROBAS ESCRITAS DA AVALIACIÓN ORDINARIA: 3ª AVALIACIÓN E RECUPERACIÓNS
Do 9 ao 11 de xuño	EXAMES DA AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

Grupo tarde: luns 19:45 a 20:30

1º TRIMESTRE			
BLOQUES DE CONTIDOS	DATAS	TEMAS	OBRAS
<p>Bloque 2. A arte e as súas funcións ao longo da historia: da Antigüidade á Modernidade.</p>	17 setembro	Grecia: arquitectura	Introdución e Partenón.
	24 setembro	Grecia: arquitectura e escultura	Nike Aptera, Erecteion. O Discóbolo de Mirón e o Doríforo de Policleto.
	1 outubro		Métopas da Centauromaquia do Partenón, Hermes con Dionisos de Praxíteles e o Apoxiomenos de Lisipo.
	8 outubro	Roma: arquitectura	O Panteón, o Coliseo, Arco de Triunfo de Tito, Acueduto de Segovia e Teatro de Mérida.
	15 outubro	Arte bizantina e arte prerrománica.	Santa Sofía de Constantinopla. Santa Comba de Bande (visigoda), Santa María do Naranco (asturiana) e San Miguel de Celanova (arte do século X)
	22 outubro	Arte románica.	Catedral de Santiago: arquitectura interior, porta de Platerías, Pórtico da Gloria.
	29 outubro	Arte gótica: arquitectura e escultura.	Catedral de Reims (fachada occidental), Catedral de León. Anunciación e Visitación de Reims.
	5 novembro	A pintura gótica.	Giotto: Capela dos Scrovegni (A fuxida a Exipto), Van Eyck: o matrimonio Arnolfini e Bosco: o Xardín das Delicias
	12 novembro	Tema 1. O Renacemento en Italia. Arquitectura.	Alberti, Brunelleschi, Bramante, Miguel Anxo, Vignola e Palladio
Do 18 ao 22 de novembro	PROBAS ESCRITAS DA 1ª AVALIACIÓN		

2º TRIMESTRE			
<p>Bloque 2. A arte e as súas funcións ao longo da historia: da Antigüidade á Modernidade.</p>	26 novembro	Tema 2. O Renacemento en Italia. Pintura.	Leonardo, Rafael, Miguel Anxo e Tiziano
	3 decembro	Tema 3. O Renacemento en Italia. Escultura.	Ghiberti, donatello, Miguel Anxo e Cellini
	10 decembro	Tema 4. O Renacemento en España.	Autores e obras representativas.
	17 decembro	Tema 5. O Greco e San Lorenzo del Escorial.	O Greco e mosteiro de San Lorenzo del Escorial
	14 xaneiro	Tema 6. O Barroco en Europa. Arquitectura.	Maderno, Bernini, Borromini, Le Vau, Mansart e Le Nôtre.
	21 xaneiro	Tema 7. O Barroco en Europa. Pintura.	Caravaggio, Anibal Carracci, G.B. Gaulli, Artemisia Gentileschi, Rubens, Rembrandt.
	28 xaneiro	Tema 8. O Barroco en Europa. Escultura.	Bernini, Algardi
	4 febreiro	Tema 9. O Barroco en España. Arquitectura.	Gómez de Mora, José Churriguera, Pedro de Ribera, Fernando de Casas y Novoa.
	11 febreiro	Tema 10. O Barroco en España. Pintura.	Ribera, Velázquez, Zurbarán e Murillo.
Do 17 ao 21 de febreiro	PROBAS ESCRITAS DA 2ª AVALIACIÓN		
3º TRIMESTRE			
<p>Bloque 2. A arte e as súas funcións ao longo da historia: da Antigüidade á Modernidade.</p>	25 febreiro	Tema 11. O Barroco en España. Escultura.	Gregorio Fernández, Alonso Cano, Pedro de Mena, Luisa Roldán.

Bloque 3. A arte e as súas funcións na contemporaneidade.	11 marzo	Goya, artista contemporáneo.	O quitasol, A familia de Carlos IV, O dous de maio, Os fusilamentos do tres de maio, Saturno devorando ao seu fillo.
	18 marzo	Impresionismo e Postimpresionismo.	Manet: O almorzo campestre, Monet: Impresión, sol nacente, A serie da catedral de Rouen, Cezanne: Natureza morta con froiteiro, os xogadores de cartas, Van Gogh: a noite estrelada, Gauguin: Despois do sermón, O mercado, Seurat: A tarde de domingo na Grande Jatte. Camille Claudel: a idade madura.
	25 marzo	As vangardas: expresionismo, fauvismo, abstracción.	Munch: O grito. Kiechner: A rúa Matisse: A alegría de vivir Kandinsky: Primeira acuarela abstracta
	1 abril	Picasso	As señoritas de Avignon, O retrato de Ambroise Vilard, Naturaleza morta con cadeira de rexilla, O Guernica.
Bloque 4. Realidade, espazo e territorio na arte.	8 abril	As vangardas: dadaísmo, surrealismo.	Duchamp: A fonte, L.H.O.O.Q Dalí: a persistencia da memoria. Frida Kahlo: a columna rota maruja Mallo: a verbena, Magritte: A chave dos campos. Miró: O carnaval de arlequín.
	22 abril	As artes plásticas na segunda metade do século XX.	Pollock: Uno: número 31, Tapies: Pintura (1955, Museo Reina Sofía). André: Equivalente VIII, Kosuth: Unha e tres cadeiras, Warhol: Marilyn Monroe, Marina Abramovic: Art must be beautiful Artist must be beautiful, Cindy Sherman: Untitled film still, Louis Bourgeois: Mamá.
	29 abril	Arquitectura contemporánea.	Wright: A casa da ferverza, Museo Guggenheim de Nova York Mies van der Rohe: Pavillón alemán en Barcelona, Sagram Building en Nova York. Le Corbusier: A casa Saboya

30 abril	Fin da actividade lectiva en 2º de Bacharelato
Do 5 ao 9 de maio	PROBAS ESCRITAS DA AVALIACIÓN ORDINARIA: 3ª AVALIACIÓN E RECUPERACIÓNS
Do 9 ao 11 de xuño	EXAMES DA AVALIACIÓN EXTRAORDINARIA

4. CRITERIOS DE CUALIFICACIÓN E INSTRUMENTOS DE AVALIACIÓN

Os instrumentos de avaliación utilizados serán principalmente as probas escritas (exames), das que se tirará a nota da cualificación da materia. No obstante, resérvase a posibilidade de computar un 10% a realización de actividades, traballos, etc.

- Realizaranse tres avaliacións, coincidindo cada unha delas co final dun trimestre.
- A finais de cada avaliación, nas datas establecidas polo centro, realizarase un exame.
- Os exames incluirán preguntas teóricas (vocabulario e contextos) e preguntas de clasificación e análise de obras artísticas.
- A cualificación da avaliación será a da nota do exame. Non obstante, poderá reservarse ata un 10% da nota da avaliación para a valoración de traballos e exercicios, en función da dispoñibilidade de elementos avaliábeis.
- A nota de final de curso será a nota media das diferentes avaliacións.

No exame da terceira avaliación ofrecerase ao alumnado a posibilidade de recuperar as avaliacións non superadas previamente. É dicir, farase unha proba específica para aqueles que teñan unha avaliación suspensa. Pero os que teñan máis dunha avaliación suspensa, terán que facer unha proba global de todo o curso. A continua non asistencia á clase levará consigo a perda do dereito á avaliación continua.

-O alumnado que non seguira o proceso de avaliación continua realizará a proba global extraordinaria.

5. CONTIDOS MÍNIMOS

Considéranse para aprobar tamén o amosar unha boa disposición cara a materia, con esforzo e interese persoal, que fagan posible a consecución de destrezas e coñecementos nos distintos aspectos de cada tema, que a continuación se enumeran:

- Saber expoñer coherentemente oralmente e por escrito as ideas, con corrección léxica, ortográfica e gramatical.
- Saber buscar información utilizando información de fontes variadas, incluídas as TICs.
- Utilizar adecuadamente o vocabulario específico dos distintos temas estudados.
- Saber recoñecer e explicar as concepcións estéticas e as características dos distintos estilos artísticos incluídos no programa, en relación co seu contexto histórico e cultural.
- Saber explicar a función social da arte en cada sociedade, especificando o papel desempeñado polos/as clientes e artistas, e as relacións entre eles.
- Saber clasificar, analizar e comentar as obras seleccionadas, aplicando un método que responda a diferentes enfoques (técnico, formal, semántico, cultural, sociolóxico e histórico).